

Latvijas Nacionālais arhīvs aicina iepazīt Latvijas kinoamatieru filmas projektā “Paralēlais kino”

Publicēts: 15.09.2021.

[Arhīvi](#)

[Filmas](#)

Latvijas Nacionālais arhīvs no 15. septembra atklāj projektu “Paralēlais kino”, kas veltīts Latvijas kinoamatieru vēsturei un filmām. Arhīva digitālajā krātuvē www.redzidzirdilatviju.lv pieejamas jaunas dokumentu kolekcijas, ļaujot ikvienam skatīties kinoamatieru veidoto animācijas filmu, dokumentālo filmu un spēlfilmu izlasi un pētīt dokumentus par šo nepelnīti piemirsto un ļoti saistošo Latvijas kino mantojuma daļu un cilvēkiem, kas to veidojuši.

Latvijas Nacionālā arhīva Latvijas Valsts kinofotofonodokumentu arhīvā glabātajā Latvijas Kinoamatieru biedrības fondā ietilpst vairāk nekā 600 dokumentālo, animācijas un spēles īsfilmu. Šī unikālā kolekcija ir maz pētīta un plašākai sabiedrībai nezināma Latvijas kino vēstures daļa, kas pārsteidz ar savu saturisko daudzveidību un kinovalodas bagātību: no humorpilnām un lakoniski izteiksmīgām animācijas filmām, poētiskām un sociāli kritiskām dokumentālajām filmām līdz daudzonīgi drosmīgiem eksperimentiem spēlfilmu žanrā. Filmas tapušas laika periodā no 1960. līdz 1990. gadiem.

Projekta "Paralēlais kino" ietvaros digitalizēto kinoamatieru filmu izlasi turpmāk būs iespējams skatīties tiešsaistē digitālajā krātuvē “Redzi, dzirdi Latviju!”. Turpat būs iespējams iepazīties arī ar kinožurnāliem, fotogrāfijām, afišām un citiem dokumentiem, kas saistīti ar kinoamatieru kustības vēsturi no Latvijas Nacionālā arhīva, Rīgas Kino muzeja, VEF vēstures muzeja krājumiem un kinoamatieru privātajiem arhīviem.

Vēsturisko dokumentu kolekcija digitālajā krātuvē “Redzi, dzirdi Latviju!” būs pieejama no 15. septembra, bet filmu kolekcijas publicēs 28. septembrī (animācijas filmas), 6. oktobrī (spēlfilmas) un 20. oktobrī (dokumentālās filmas).

Filmu kolekcijas papildinās īpaši projektam "Paralēlais kino" veiktas video intervijas ar bijušajiem kinoamatieru kustības dalībniekiem, no kuriem daļa joprojām aktīvi darbojas Latvijas kino industrijā, tostarp, kinoamatieru kustības ilggadējo dalībnieci, režisori Regīnu Šulcu, režisoru un kinooperatoru Zigurdu Vidiņu, režisoru un kinooperatoru Romualdu Piparu, TV operatoru un RISEBA pasniedzēju Jāni Rēdlihu, režisori Dailu Rotbahu, producentiem Bruno Aščuku un Uldi Cekulu un citiem.

Projektu "Paralēlais kino" tāpat papildina arī pētniecisku rakstu sērija portālā Kinoraksti, kuros amatierkino fenomens aplūkots kino vēstures un teorijas perspektīvā. Kino zinātniece dr. Inese Strupule par Latvijas kinoamatieru veidotajām filmām raksta: "Kinoamatierisms Padomju Latvijā attīstījās kā oficiālās PSRS un Padomju Latvijas kino kultūras alternatīva un kalpoja kā sava veida nacionālā kino surogātforma padomju laikmetā. Kinoamatieru darbi atklāj ārkārtīgi vērtīgo iekšējo redzējumu par padomju laika Latvijas sabiedrību, iepazīstina ar alternatīvām vēsturisko notikumu interpretācijām, dokumentē dažādus maz zināmus Padomju Latvijas ikdienas dzīves aspektus un kopumā kuplina šī reģiona kinematogrāfisko mantojumu."

Savukārt 27. oktobrī – Pasauls Audiovizuālā mantojuma dienā – kinoteātri "Kino Bize" notiks īpašs kinoamatieru filmu seanss un diskusija par kustības vietu un nozīmi Latvijas kino vēsturē, kas būs skatāma arī tiešsaistē. Sīkākai informācijai par pasākuma norisi aicinām sekot Latvijas Nacionālā arhīva Facebook lapai.

Projektu ar Valsts kultūrkapitāla fonda atbalstu īsteno Latvijas Nacionālā arhīva Latvijas Valsts kinofotofonodokumentu arhīvs.

Arhīva krājumā glabātās kinoamatieru filmas veido vien nelielu daļu no kinoamatieru kustības pastāvēšanas laikā radītajiem kino darbiem, tādēļ arhīvs aicina arī citus bijušos kinoamatierus vai ģimeņu locekļus papildināt šo Latvijas kino mantojuma daļu, nodot savus arhīvus vai to kopijas Latvijas Valsts kinofotofonodokumentu arhīvam, lai tos saglabātu nākotnei un padarītu pieejamus pētniekiem.

Par Latvijas Kinoamatieru biedrību

Latvijas Kinoamatieru biedrība (LKAB) pastāvēja un rosīgi darbojās no 1963. gada līdz 1990. gadiem, kad organizētā kinoamatieru tīkla darbība apsīka. Biedrības pirmais vadītājs bija režisors Aloizs Brenčs, vēlāk to vadīja Raimonds Jostsons. LKAB izglītojošajā darbā aktīvi piedalījās arī režisors Ivars Kraulītis, kurš pazīstams kā Latvijas kultūras kanonā iekļautās filmas "Baltie zvani" autors.

Savos ziedu laikos LKAB apvienoja vairākus tūkstošus kino entuziastu visā Latvijā. Kinoamatieru autoru vidū bija visu vecumu un profesiju ļaudis – kultūras darbinieki, augstskolu pasniedzēji, studenti, strādnieki, inženieri, mediķi, zinātnieki, kolhoznieki u. c., kas ar filmu veidošanu nodarbojās brīvajā laikā, tam nepieciešamās iemaņas apgūstot neformālā veidā – pašmācības ceļā, apmeklējot kino profesionāļu pasniegtos kursus un savstarpēji daloties pieredzē. Kinoamatieru kolektīvos, kas pastāvēja rūpnīcu, kolhozu, kultūras namu un citu iestāžu paspārnē, ik gadu tika radīti vairāki simti īsfilmu 16 mm un 8 mm kino formātā.

Kinoamatieru veidotas filmas nav "mājas hronika", kā varētu šķist pirmajā mirklī. Tās ir filmas, kurās tāpat kā "lielajā kino" tika ieguldīts ilgs un rūpīgs darbs – attīstītas idejas, izstrādāti scenāriji, atrasti radoši montāžas paņēmieni un veidotas īpašas skaņu partitūras. Šie kino darbi piedāvā nepastarpinātu skatījumu uz padomju ikdienu un cilvēka pieredzi, tajos netrūkst dzirkstoša humora un izdomas, lai ar ierobežotiem līdzekļiem efektīgi īstenotu iecerēto. Daudzu filmu avangardiskā kinovaloda sasauca ar sava laika pasaules kino strāvojumiem, jo kā pašdarbības nozare mazāk pakļauta varas kontrolei, ar laiku amatierkino kļuva par auglīgu vidi eksperimentiem.

Kinoamatieru filmas ir vērtīgs kultūrvēsturisko materiālu avots dažādu jomu pētniekiem un studentiem – ne tikai kino un padomju kultūras vēsturē, bet, pateicoties filmu tēmām un saturam, arī citās nozarēs, piemēram, etnogrāfijā, arhitektūrā, lauksaimniecībā, rūpniecībā, tehnoloģiju un transporta jomās.

Sagatavoja:

Sanita Grīna

Latvijas Valsts kinofotofonodokumentu arhīva arhiviste

(t. [29527693](tel:29527693), Sanita.Grina@arhivi.gov.lv)

<https://www.km.gov.lv/lv/jaunums/latvijas-nacionalais-arhivs-aicina-iepazit-latvijas-kinoamatieru-filmas-projekta-paralelais-kino>